

**ENSENYAMENT ESTRUCTURAT:
METODOLOGIA PER TREBALLAR AMB
ALUMNAT AMB AUTISME**

**AIDA SARDÀ RODRÍGUEZ
DESEMBRE 2019**

**“If a child cannot
learn in the way we teach... we
must teach in a way the child can learn.”**

**- Dr. O. Ivar Lovaas
(UCLA)**

«Si un infant no pot aprendre de la manera que li ensenyem... Hem d'ensenyar-li de la manera que ell aprèn.»

ÍNDEX

1. Introducció a la metodologia TEACCH.

1.2. Limitacions de l'ensenyament "neurotípic"

1.3. Punts forts de les persones amb CEA

2. Metodologia TEACCH

2.1. Estructura física

2.2. Agendes o horaris visuals

2.3. Sistemes de treball

2.4. Informació i estructuració visual

**“Ayúdame a comprender mi entorno. Organiza mi mundo y facilítame que anticipe lo que va a suceder.
Dame orden, estructura y no caos”
Ángel Rivère**

1.2. Limitacions de l'ensenyament “neurotípic”

Llenguatge oral com eina principal de comunicació	Dificultats de comprensió
Aprenentatge per imitació	Dificultats d'imitació
Aprenentatge per assaig-error	Frustració
Reforç social en excès	És un reforç real (el social)?

1.3. Punts forts de les persones amb CEA

HABILITATS VISUOESPACIALS PRESERVADES:

- Pensaments i records: imatges mentals
- Les utilitzen de manera natural per compensar les seves dificultats de comprensió verbal

ACCESIBILITAT COGNITIVA

Faries que una persona amb ceguera utilitzés les nostres estratègies visuals o li oferiries ajudes (bastó, gos guia, Braille, etc.) perquè es desenvolupés de manera funcional en qualsevol entorn?

**Bona intervenció educativa amb persones amb CEA
=
comprendre com pensen**

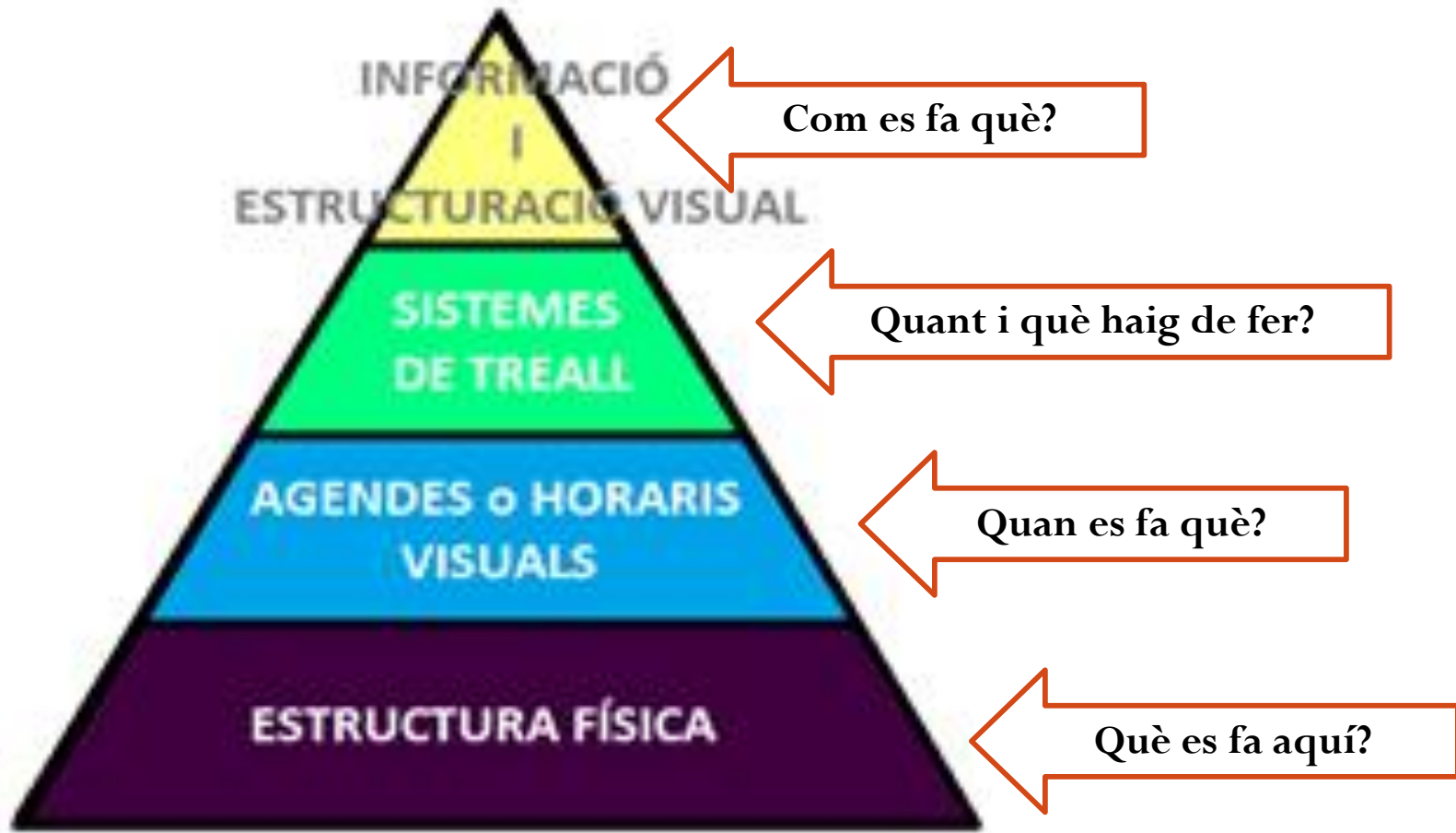
Els professionals ens hem d'adaptar!

1.4. Autistic friendly

NIVELLS D'INTERVENCIÓ		
Primer nivell	Segon nivell	Tercer nivell
La intervenció no es realitza sobre la persona, sinó sobre l'entorn.	Ensenyar habilitats de regulació emocional. Persona és un agent actiu que ha d'aprendre noves maneres de fer.	Com gestionar la irrupció de la crisi i com diferenciar-la de les rebequeries o de les conductes mal apreses.

2. Metodologia TEACCH

2.1. Estructura física

Què es fa aquí?

PER QUÈ ÉS NECESSÀRIA?

- Per disminuir l'ansietat i la frustració derivades de problemes de segmentació normalment típics dels alumnes amb autisme.
- Ajuda a recordar les activitats i a saber que s'ha de fer a cada espai.
- La distribució del mobiliari afecta a la comprensió, concentració i funcionament independent.

COM HO FEM?

Utilitzem el mobiliari i materials per donar significat a l'entorn:

- Establir límits visuals o físics clars. Colors concrets.
- Donar informació visual de la funció de l'habitació o dels espais dins de la mateixa.
- Minimitzar les distraccions visuals i auditives.
- Col·locar el mobiliari en funció de l'activitat.

2.2. Agendes o horaris visuals

Quan es fa què?

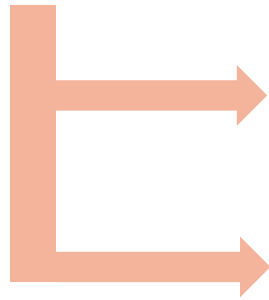
QUÈ SÓN? PER A QUÈ SERVEIXEN?

- Sistemes visuals informen als alumnes de:
 - Què ha de fer?
 - On ho ha de fer?
 - En quin ordre?

NOSALTRES ENS
PLANIFIQUEM AMB
AGENDES I HORARIS?

PER QUÈ SÓN TAN IMPORTANTS?

Alteració en la memòria de treball no verbal (FF.EE.)

Capacitat de previsió

Altres processos necessaris per desenvolupar-se de manera autònoma (planificar-se, flexibilitat per fer transicions, iniciar una activitat)

NECESSITEN PREDICTIBILITAT

PREDICTIBILITAT

TRANQUIL·LITAT

AUTONOMIA

~~PREDICTIBILITAT~~

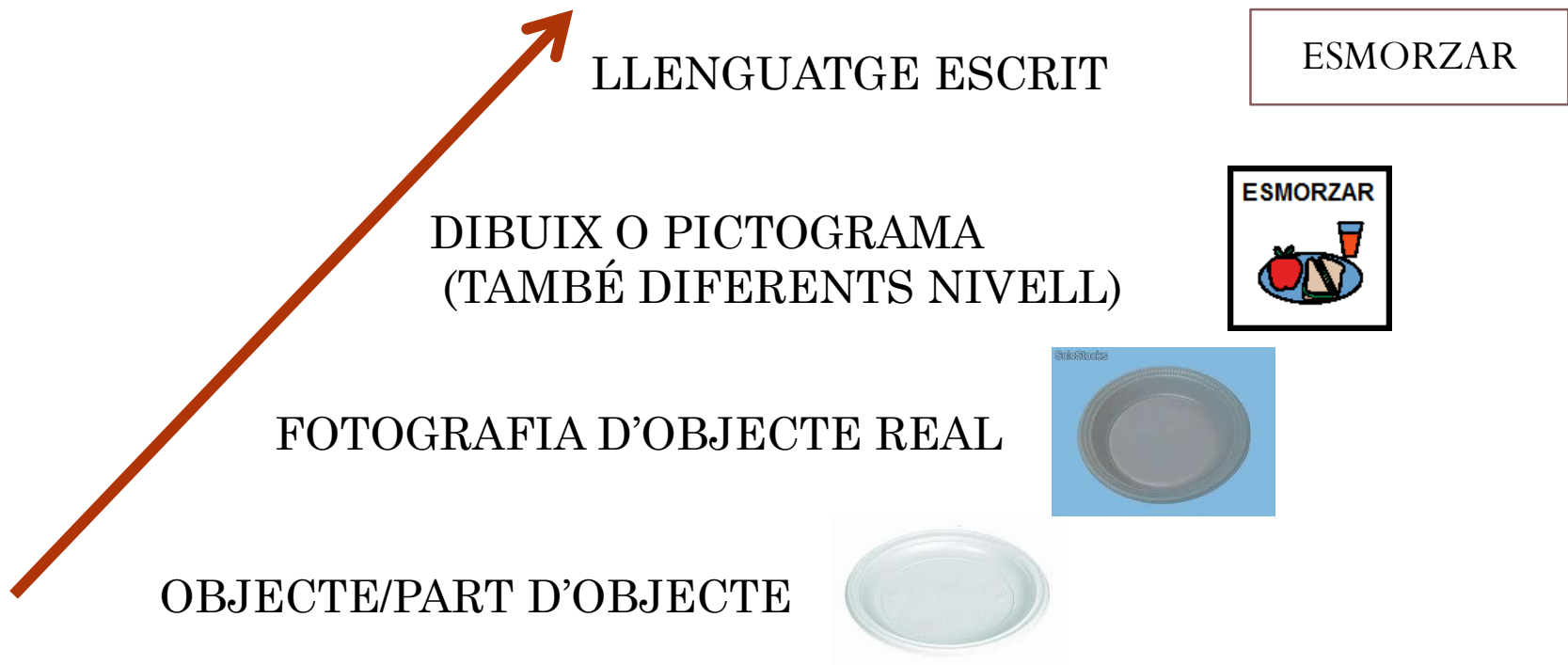

ANSIETAT

CONDUCTA DISRUPTIVA O PASSIVA

CRITERIS PER L'ELABORACIÓ

- Nivell de representació. Avaluació prèvia

Nivell cognitiu

Percepció visual

Motricitat fina

normalment no hi ha dificultats
en persones amb CEA, però es
poden donar associades per
altres trastorns.

- Establir el nombre d'activitats a senyalitzar
 - Ara i després
 - Fins el pati
 - Fins al migdia
 - Tot el dia
- Cal que manipulin els horaris, així assegurem la comprensió.
- Horaris individuals

AJUDES

- A l'inici el suport serà màxim en tot el procediment, i físic
- El suport s'ha d'anar retirant mitjanant encadenament cap enrere (ABA), si es pot.

QUAN ELS ENSENYEM A PREPARAR-SE L'HORARI?

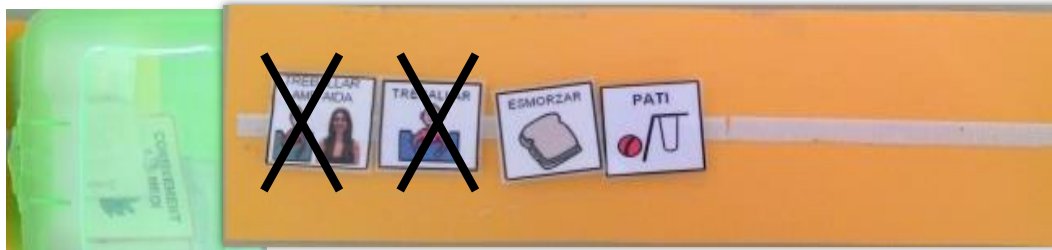

NIVELLS DE GESTIÓ

1

2

3

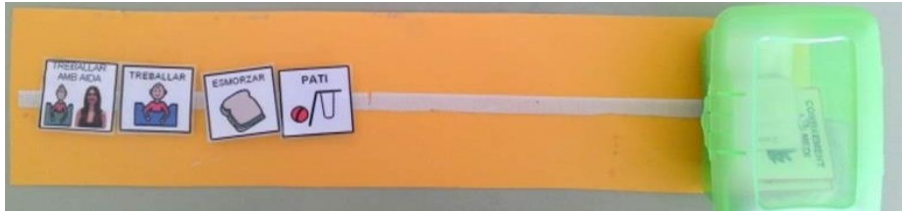
4

SUGGERIMENTS PRÀCTICS

ARA

- Alumnes molt baix nivell cognitiu: objectes de transició dins de pots. Només obert el de l'activitat que toca.

VERTICALS
O
HORIZONTALS?

PLANIFICAR ELS CANVIS

- Treballar la flexibilitat:
 - L'horari ha de ser diferent cada dia
 - Programar canvis d'activitats ja anticipades:
 - Per una altra més agradable
 - Per una altra de les mateixes condicions
 - Per una altra que no li agradi

Sempre amb
suport visual

Programar l'activitat de sorpresa!

2.3. Sistemes de treball

Quant i què haig de fer?

«Tu pots fer-ho sol...»

«Has d'aprendre a treballar sol»

«Vinga, organitzat i busca bé allò que et falta...»

- Des d'edats ben primerenques s'afavoreix l'autonomia de l'alumnat, buscant i ajudant a que desenvolupin habilitats organitzatives.

RECORDEM

ALTERACIÓ EN LES FF.EE

Les funcions executives impliquen les capacitats que donen autonomia com ara anticipar-se, organitzar-se, ser flexible, controlar-se, etc.

- Memòria de treball no verbal:
 - Consciència i domini del temps
 - Percepció retrospectiva
 - Capacitat de previsió
 - Capacitat d'imitació d'un Comportament nou i complex
- Memòria de treball verbal:
 - Autoinstruccions verbals

DIFICULTATS EN L'ALUMNAT AMB CEA

- Aquestes «dificultats per saber...» fan que l'alumnat:
 - Mai comenci una activitat. Conducta passiva
 - Comenci una activitat i es cansi ràpid
 - Completi la tasca però no el conjunt que se li ha assignat
 - Es negui a fer una activitat

DIFICULTATS EN L'ALUMNAT AMB CEA

Percepció de les
activitats

- Confuses

- Interminables

Alumne no vol treballar

Què s'ha de fer

Quant s'ha de fer

Com sé que estic avançant

Què he de fer amb la feina acabada

Què passarà quan hagi acabat

SISTEMES DE TREBALL

- Com ensenyar-los-hi:
 - Anticipació prèvia
 - Moldejament físic
 - Retirada de l'ajuda des del final (Encadenament cap enrere).
- Tipus:
 - Esquerra a dreta
 - Emparellament
 - Escrit

ABA

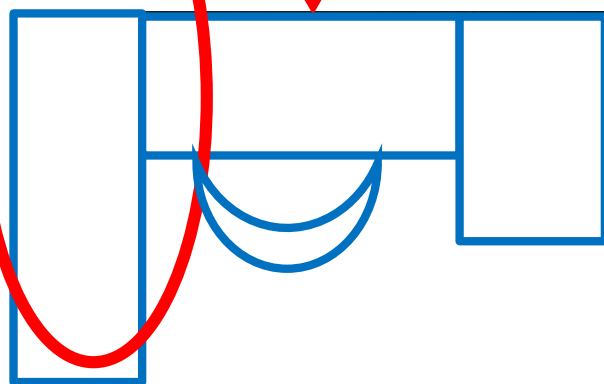
SISTEMES DE TREBALL D'ESQUERRA CAP A DRETA

Conjunt de tasques a fer.
Les agafa de l'esquerra
i de dalt a baix

Les fa la taula. Al centre

Les que ha acabat
les deixa a la dreta,
a la capsa d'acabat
senyalitzada amb un
pictograma d'acabat

EN ALUMNES DE
BAIX/MIG
FUNCIONAMENT

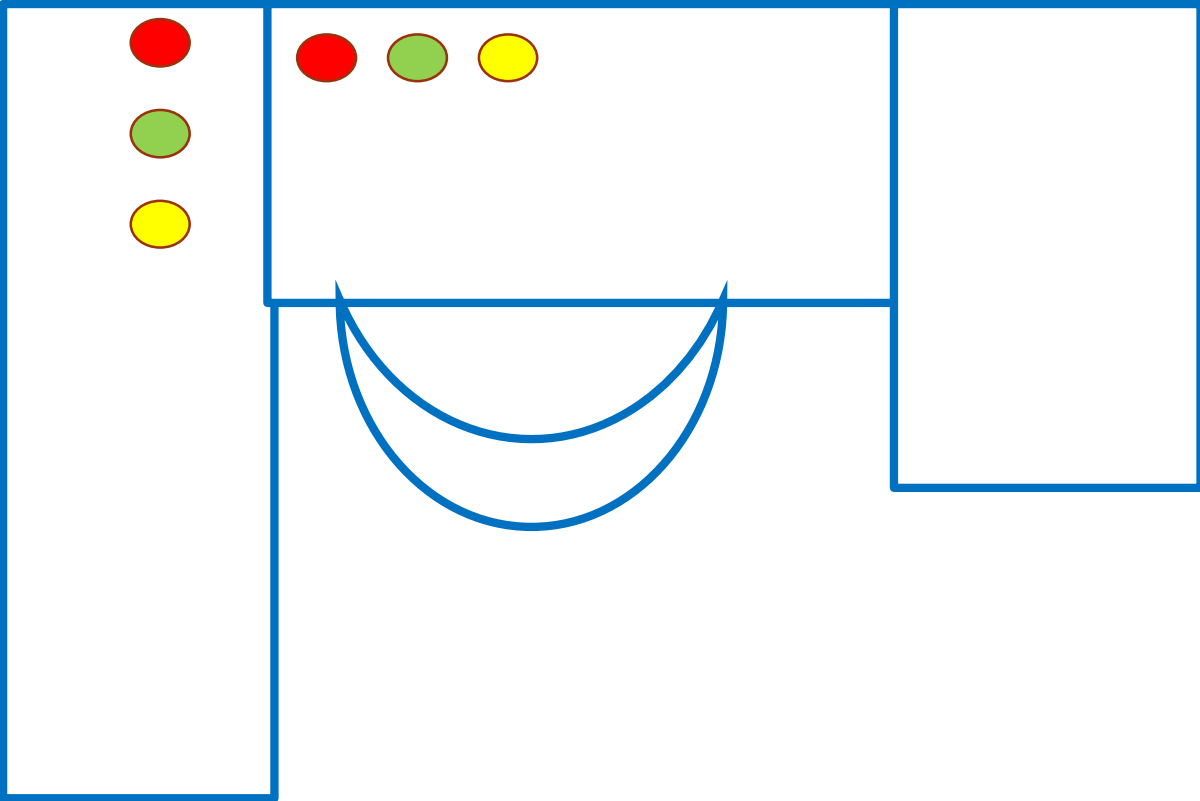

Ordre de moviments sempre igual

SISTEMES DE TREBALL D'ESQUERRA CAP A DRETA

SISTEMES DE TREBALL PER EMPARELLAMENT

SISTEMES DE TREBALL PER EMPARELLAMENT

PER ENSENYAR-
LOS BAIXEM EL
NIVELL DE LES
SAFATES PERQUÈ
OCUPIN EL SEU
ESFORÇ EN EL
SISTEMA

Una vegada tenen assolit l'emparellament

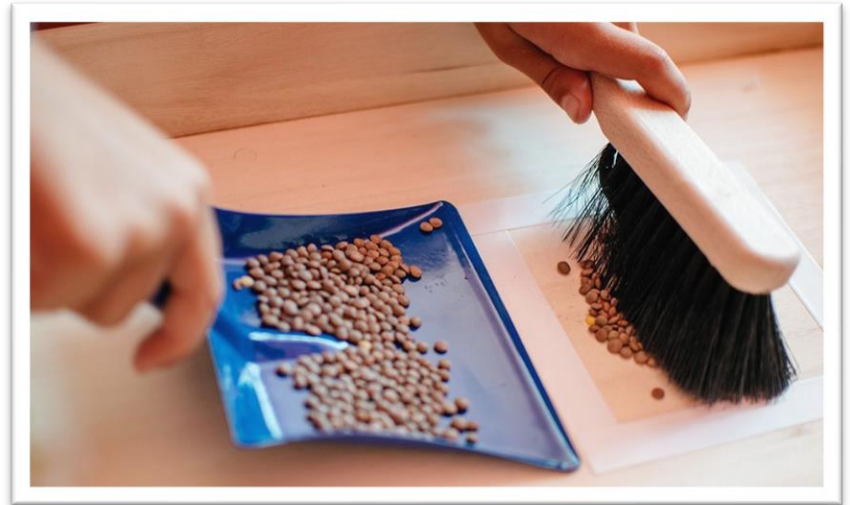
Ensenyar a desplaçar-se per l'aula

SISTEMES DE TREBALL ESCRITS

(c) Wortschäufel - Feinlöcher - Feinlöcher

2.4. INFORMACIÓ I ESTRUCTURACIÓ VISUAL

RECORDEM!

- Memòria de treball
- Autorregulació de l'estat d'alerta, emocional i motivacional.
- Inhibició de resposta
- Plantejament, planificació, ordenament i avaluació dels resultats.
 - Fixar fites, identificar objectius.
 - Planificar accions.
 - Seqüenciar passos en ordre temporal i espacial.
 - Prioritzar necessitats i tasques.
 - Iniciar una tasca.
 - Flexibilitat per fer transicions, passar d'un focus d'atenció a un altre, tolerar canvis.
 - Fi de la tasca

Informació i
estructuració visual

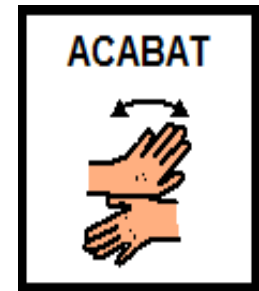
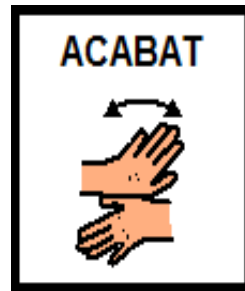
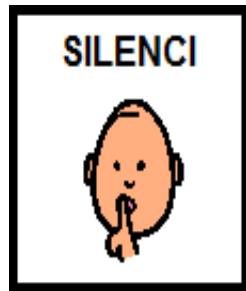
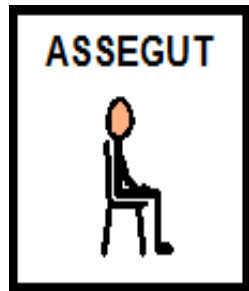
NORMES

AUTONOMIA

EXPLICACIONS VISUALS

ESTRUCTURACIÓ DE TASQUES

NORMES

NORMES

BAÑARSE

MARÍA

CONTENTA

NO GRITAR

NO PEGARSE

NO SALTAR

CENAR

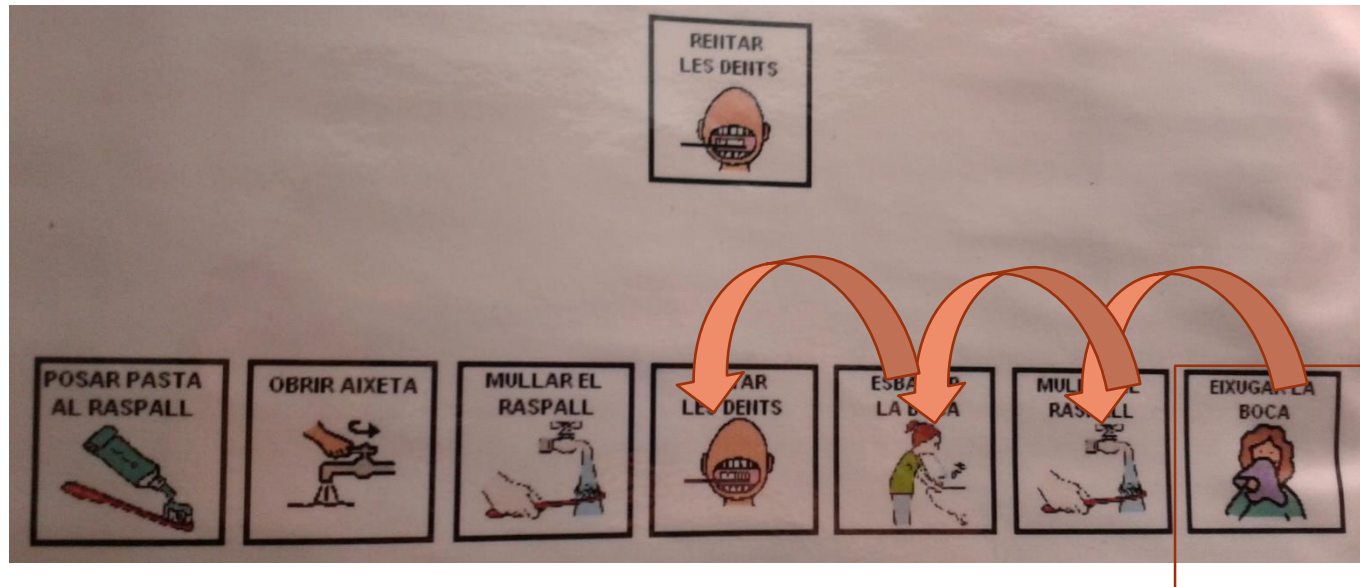

AUTONOMIA

- Segmentació de la tasca en els passos necessaris. Adaptació suport visual
- Poder preveure el final
- Coneix les expectatives
- Adaptades al nivell de l'alumne (representació, nombre de passos, etc.)
- L'activitat s'ensenya amb encadenament cap enrere.

COM HO ENSENYEM?

- Activitat d'autonomia = moldejament físic
- Retirar l'ajuda, si es pot, mitjançant encadenament cap enrere
- Si necessiten mantenir sempre l'ajuda, no passa res! Són autònoms amb la instrucció visual.

AUTONOMIA

ENCADENAMENT
CAP ENRERE

AUTONOMIA

REVISAR

MOTXILLA
PISCINA

GORRO PISCINA

BARNÚS

XANCLES

ULLERES

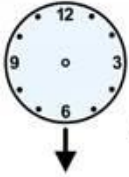

RASPALL

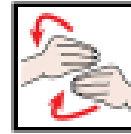

SPRAY

Ara faré _____

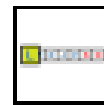

LA

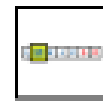

Per fer això, necessito:

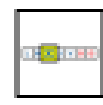
Preparar la motxilla

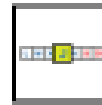
dilluns

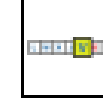
dimarts

dimecres

dijous

divendres

estoig

estoig

estoig

estoig

estoig

esmorzar

esmorzar

esmorzar

esmorzar

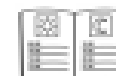
esmorzar

agenda

agenda

agenda

agenda

agenda

Carpeta deures

Berenar

Berenar

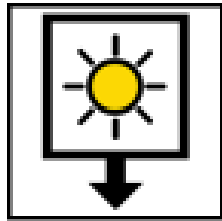
No tindrè res més a la taula

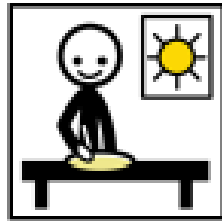
EXPLICACIONS VISUALS

- Millora la comprensió afegint significat a les explicacions
- Ajuda a dur a terme les activitats
- Ajuda a l'alumne a centrar-se en aspectes importants de la tasca.

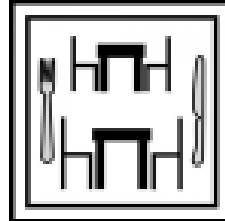

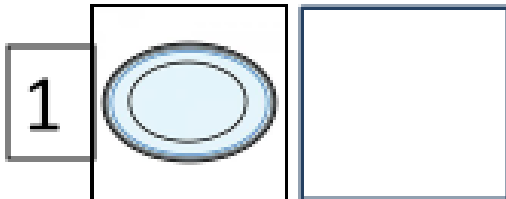
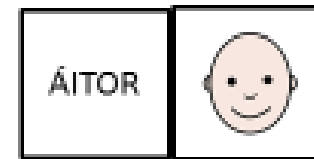
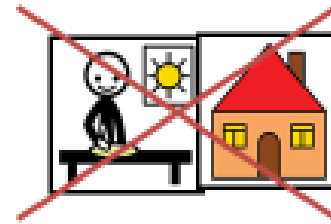
AVUI

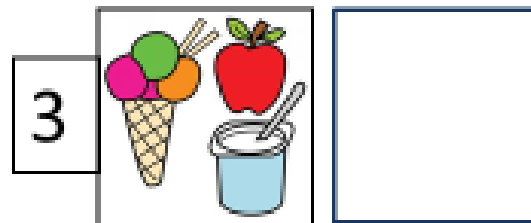
DINO

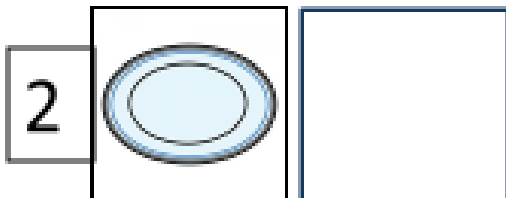
AL MENJADOR

1ER PLAT

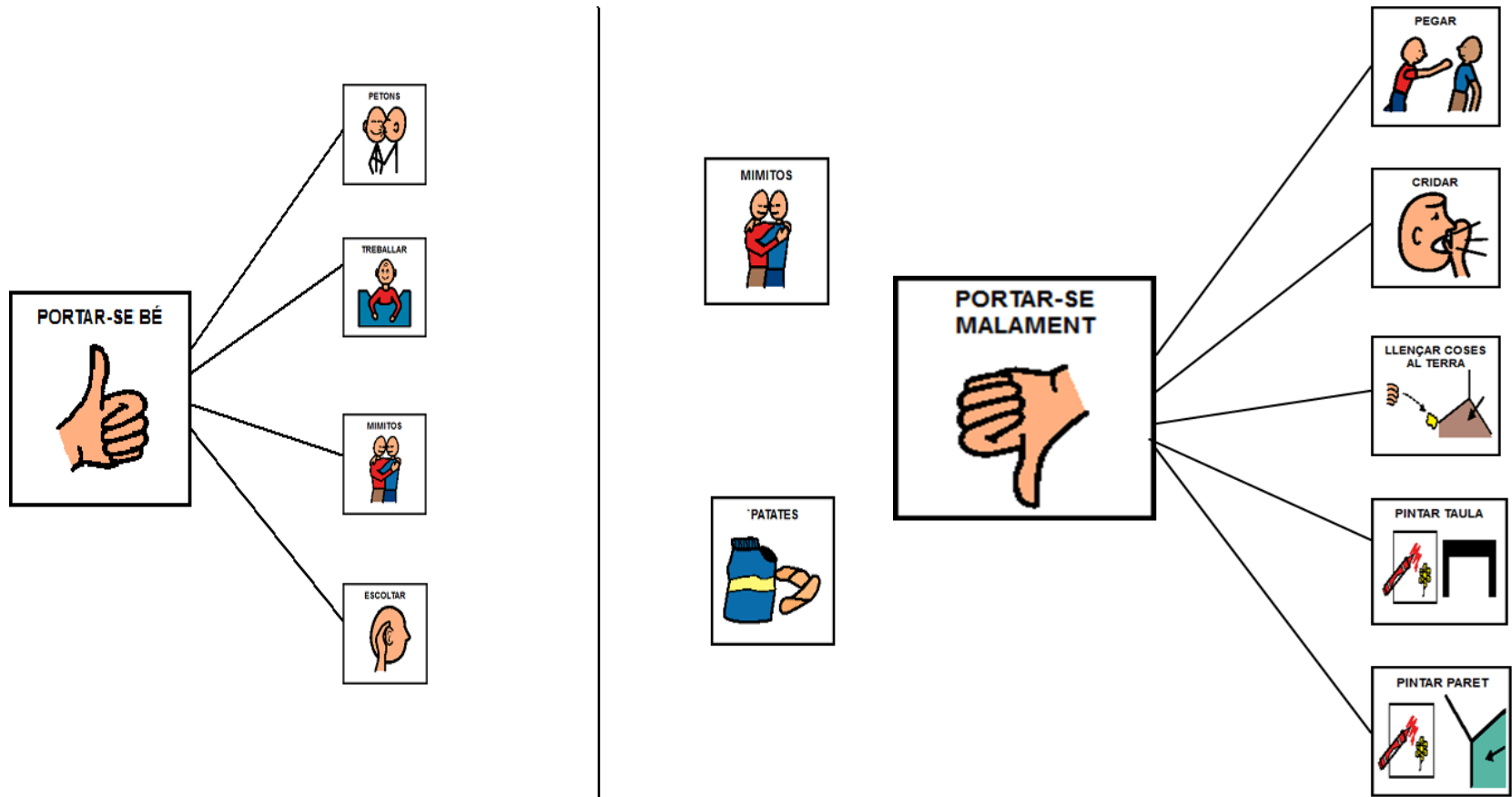

POSTRES

2N PLAT

EXPLICACIONS VISUALS

ESTRUCTURACIÓ DE TASQUES

- Tasques organitzades visualment
- Sense distractors
- Concepte d"acabat" clar
- S'ha de veure com l'alumne avança
- Instruccions amb suport visual en els materials
- Informació rellevant destacada subratllada (alt funcionament)

FER EL TEMPS VISUAL

ALGUNS EXEMPLES

Aplicacions per ordinador, tabletas i mòbils.

<http://fundacionorange.es>

Rellotges de sorra

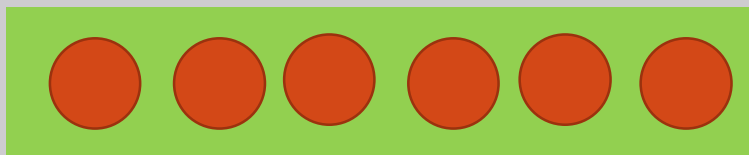
Rellotge de cuina

Compte enrere

Senyals auditives (en alguns casos)

Marcar el temps visualment

TIME TIMER

BIBLIOGRAFIA

Bogdashina, O. (2007). *Percepción Sensorial en el Autismo y el Síndrome de Asperger*. Ávila: Autismo Ávila.

Baron-Cohen, S. (2012). *Autismo y Síndrome de Asperger*. Madrid: Alianza S.A.

Mesibov, G. y Howley, M. (2010) *El acceso al currículum por alumnos con Trastornos del Espectro del Autismo: uso del programa TEACCH para favorecer la inclusión*. Ávila: Autismo Ávila.

División Teacch. *El Método Teacch*. http://www.educa.madrid.org/cms_tools/files/7fbaf702-85c4-4f8b-a7c7-1c60caaffde0/resumenTEACCH.pdf (consultat el dia 22-3-2013)

Altres materials de consulta:

Paula, I (2013, 18 de gener). *Teorías psicológicas explicativas de los TEA*. (PowerPoint). Postgrau de Diagnòstic i intervenció en Trastorns de l'Espectre Autista. Universitat de Barcelona. Barcelona.

Van Bourgondien, M. E. (2014, 27-29 de Marzo) *TEACCH: Filosofía y Cultura del Autismo* (PowerPoint). Equip Tándem. Madrid.

Fonaments de la modificació de conducta. Mètode ABA. Noemí Balmaña.

Intervenció en els problemes de comportament. Victor Adé.

BENHAVIORFRONTIERS

<http://www.youtube.com/user/behaviorfrontiers?feature=watch> (consultada el 22-6-2013)